

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Hagsmunasamtök
Heimilanna

heimilin@heimilin.is - www.heimilin.is
Ármúla 5 - 108 Reykjavík
kt. 520209-2120

Erindi nr. HH14U144.0581
Dags. 16.3.2015

Efni: Umsögn Hagsmunasamtaka heimilanna um 581. mál á 144. löggjafarþingi

Breyting laga um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta
(undantekningar frá tryggingavernd)

Frumvarp það sem hér um ræðir lýtur að því að undanskilja innstæður fallinna fjármálafyrirtækja hjá starfandi fjármálafyrirtækjum frá tryggingavernd innstæðutryggingakerfisins. Hagsmunasamtök heimilanna eru í grundvallaratriðum samþykkt efni frumvarpsins. Í ljósi þess að fjármálafyrirtæki með gild starfsleyfi njóta ekki tryggingaverndar er engin ástæða til þess að fjármálafyrirtæki sem hafa verið svipt slíku starfsleyfi fái notið slíkrar verndar. Á það jafnt við hvort sem slík fyrirtæki hafi verið tekin til slitameðferðar eða verið svipt starfsleyfi af öðrum ástæðum.

Í athugasemdum með frumvarpinu kemur fram að tryggingasjóður innstæðueigenda og fjárfesta líti svo á að fjármálafyrirtæki í slitameðferð teljist ekki fjármálafyrirtæki í skilningi laga nr. 161/2002 og innstæður þeirra njóti því tryggingaverndar samkvæmt lögum nr. 98/1999 og telji jafnframt vera lagaóvissu um stöðu þessara innstæðna. Hagsmunasamtökin telja að þar sé reyndar tekið full djúpt í árinni, og slík hætta sé að svo stöddu með hliðsjón af eignarhaldi slitabúa gömlu bankanna og ríkissjóðs í nýju bönkunum, ekki beinlínis yfirvofandi. Samkvæmt 6. tl. 6. mgr. 9. gr. laga nr. 98/1999 eru innstæður félaga í sömu samsteypu og þau sem falla undir 1. tölul. nú þegar undanskildar tryggingu, og samkvæmt 4. tl eru innstæður fyrirtækja að meiri hluta í eigu opinberra aðila einnig undanskildar tryggingu. Því er ljóst að frumvarpið mun því ekki hafa í för með sér neina efnislega breytingu á réttarstöðu innstæðna núverandi slitabúa. Aftur á móti er full ástæða til þess að kveða skýrar á um þetta í lögnum, ekki síst í forvarnarskyni vegna ófyrirséðra aðstæðna sem komið gætu upp í framtíðinni, t.d. ef slíkt fyrirtæki tilheyrði hvorki fjármálasamsteypu né ríkissjóði.

Þar sem hér er um að ræða fyrirhugaða breytingu á lögum um innstæðutryggingar í því skyni að fyrirbyggja ónauðsynlegra áhættu tryggingakerfisins, er af því tilefni rétt að vekja athygli á annarri alvarlegri hættu sem steðjar að tryggingakerfinu og er mun brýnna að bregðast við. Sú hætta felst í útgáfu fjármálafyrirtækja á sértryggðum skuldabréfum. Með lögum nr. 125/2008, svokölluðum neyðarlögum, var kröfum vegna innstæðna veittur forgangur við slit fjármálafyrirtækis með réttthæð skv. 112. gr. laga um gjaldþrotaskipti. Með veðsetningu í tengslum við skuldabréfaútgáfu færast slíkar veðkröfur hinsvegar undir 111. gr. og framar í forgangsröð. Þannig sniðgengur slík útgáfa í raun forgang krafna vegna innstæðna samkvæmt neyðarlögnum.

Um útgáfu sértryggðra skuldabréfa fer samkvæmt lögum um sértryggð skuldabréf nr. 11/2008, lögum um samningsveð nr. 78/1997 o.fl. Athygli er jafnframt vakin á því að fyrir yfirstandandi 144. löggjafarþingi liggur frumvarp til laga um fjárhagslegar tryggingarráðstafanir (4. mál, þskj. 4) sem lýtur að veðsetningu á fjárhagslegum eignum þ.á.m. skuldakröfum. Slíkri veðsetningu svipar að mörgu leyti til útgáfu sértryggðra skuldabréfa, einnig hvað varðar neikvæð áhrif á grundvöll innstæðutrygginga. Um þetta vísast nánar til umsagnar samtakanna við það frumvarp.

Hagsmunasamtök heimilanna hafa lagt fram tillögur þess efnis að gert verði að skilyrði fyrir aðild fjármálafyrirtækis að innstæðutryggingakerfinu, að viðkomandi fyrirtæki verði þar með óheimilt að veðsetja eignir sínar til annarra en innstæðutryggingasjóðs. Enda er það forsenda þess að hægt sé að ráðstafa þeim eignum til þess að standa að baki tryggðum innstæðum, í samræmi við hina margreyndu aðferðafræði sem beitt hefur verið til að bjarga bankainnstæðum hér á landi.

Ofangreindu markmiði væri hægt að ná með einföldu og hófsömu úrræði, sem felst í því að veita innstæðutryggingasjóði lögtaksrétt og lögveðsrétt til tryggingar kröfum vegna tryggðra innstæðna. Lögveðshugtakið og réttaráhrif þess eru vel þekkt að íslenskum rétti og eru jafnframt viðurkennd úrræði til þess að tryggja ýmis lögvarin réttindi. Hér að neðan má sjá tillögu þessa efnis sem Hagsmunasamtök heimilanna hvetja til þess að verði tekin verði til athugunar í tengslum við það frumvarp sem hér er til umsagnar. Samtökin gera ekki athugasemdir við efni frumvarpsins að öðru leyti og eru fylgjandi því að það verði samþykkt, helst svo breytt sem hér segir.

Breytingartillaga

Á eftir 1. gr. frumvarpsins komi ný grein svohljóðandi:

2. másl. 3. mgr. 10. gr. laganna orðast svo:

Krafa sjóðsins nýtur lögtaksréttar og lögveðsréttar sem gengur frammar samningsveðum og er jafnframt aðfararhæf án undangengins dóms eða sáttar.

Greinargerð:

Tillaga þessi felur það í sér að kröfum tryggingasjóðs innstæðueigenda og fjárfesta vegna trygginga sjóðsins verði veittur lögtaksréttur og lögveðsréttur í eignum tryggðra aðila. Talin er brýn nauðsyn á að greiða fyrir ráðstöfun þeirra eigna reynist þess þörf til að tryggja innstæður. Jafnframt þarf sá réttur að ganga frammar samningsveðum, til dæmis vegna sértryggðra fjármálagerninga og fjárhagslegra tryggingaráðstafana af svipuðum toga.

- o -

Virðingarfyllst,
f.h. Hagsmunasamtaka heimilanna

Vilhjálmur Bjarnason, formadur@heimilin.is

Pálmey Gísladóttir, varaformadur@heimilin.is

Guðmundur Ásgeirsson, erindreki@heimilin.is